

از برنامه حافظه جهانی چه می دانیم؟

معصومه سادات میرپوریان

دبیر کمیته ملی حافظه جهانی

تابستان ۱۳۸۶

در این مقال کوتاه سعی بر آن است که برنامه حافظه جهانی و اقدامات صورت گرفته درباره آن از ابتدای تاسیس تاکنون تشریح شود بنابراین لازم است، ابتدا برخی از موارد مرتبط با حافظه جهانی چون سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو)، کمیسیون ملی یونسکو و کمیته ملی حافظه جهانی در ایران معرفی شود و پس از آن به حافظه جهانی، برنامه حافظه جهانی و اقدامات صورت گرفته درباره آن پرداخته شود.

سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد: در اول نوامبر سال ۱۹۴۵ میلادی درست هنگام پایان

جنگ جهانی دوم، کنفرانس بزرگی در لندن تشکیل شد که در آن نمایندگان چهل کشور شرکت کردند. فرانسه و انگلستان، دو کشوری که بیشترین صدمات را از جنگ دیده بودند، پیشنهاد کردند سازمانی با هدف نهادینه ساختن فرهنگ صلح تأسیس شود. از نظر آنها چنین سازمانی می‌بایست در راه همبستگی فکری و اخلاقی بشریت خدمت می‌کرد و مانع از وقوع جنگ جهانی دیگر می‌شد. در ۱۹ نوامبر ۱۹۴۵ میلادی، ۳۷ تن از نمایندگان کشورها اساسنامه یونسکو را امضا کردند و بدین ترتیب سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) با هدف پیشبرد صلح و رفاه همگانی در جهان از طریق همکاری بین ملتها تأسیس شد. از آنجا که صلح باید بر اساس همبستگی معنوی و فکری پی‌ریزی شود و از آنجا که جنگها نخست در ذهن بشر آغاز می‌شود، دفاع از صلح نیز باید در ذهن انسانها شکل گیرد بنابراین یونسکو مأموریت یافته است که در مقام سازمانی برای همکاری فکری در سطح بین‌المللی خدمت کند. یونسکو با ازدیاد و تقویت مناسبات آموزشی، علمی و فرهنگی، دو هدف کاملاً پیوسته دارد:

۱. توسعه که ورای تقاضای ساده پیشرفت مادی، باید به طیف گسترده‌ای از خواسته‌های انسان پاسخ گوید، بدون آنکه میراث نسلهای آینده را به خطر افکند؛
۲. برقراری فرهنگ صلح، بر اساس آموزش مسئولیت شهروندی و مشارکت کامل در فرایندهای دموکراتیک.

برای آنکه صلح پایدار، صادقانه و مورد قبول همه برقرار شود، در دیباچه اساسنامه یونسکو آمده است:
"کشورهای امضا کننده این اساسنامه مصممند، دستیابی کامل و برابر به آموزش، پی جویی آزاد حقیقت عینی،

تبادل آزاد اندیشه‌ها و دانسته‌ها را برای همگان تضمین کنند، روابط بین مردم خود را توسعه بخشند و افزایش

دهند تا با درک متقابل و بهتر به شناختی دقیق‌تر و حقیقی‌تر از آداب و رسوم یکدیگر برسند."

برای تحقق این هدف، دولتهای مربوط تصمیم به تأسیس سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) گرفتند تا با همکاری ملل جهان در زمینه‌های آموزشی، علمی و فرهنگی به تدریج به اهداف صلح بین‌المللی و رفاه عام بشری برسند و این خود از اهداف نخستین سازمان ملل متحد می‌باشد که در منشور آن نیز آمده است.

کنفرانس سانفرانسیسکو که منجر به تشکیل سازمان ملل در سال ۱۹۴۵ میلادی شد، از دولت انگلیس دعوت کرد، کنفرانسی جهت تدوین اساسنامه بین‌المللی فرهنگ برگزار کند. این کنفرانس در نوامبر همان سال با شرکت ۴۳ کشور از جمله ایران، در لندن برگزار شد. هدف اولیه کنفرانس سانفرانسیسکو و دولت آمریکا تأسیس سازمانی صرفاً آموزشی برای بازسازی مراکز آموزشی بود ولی شرکت کنندگان در کنفرانس لندن فرهنگ را نیز به عنوان بخشی از برنامه سازمان، منظور کردند. وقوع بمباران هیروشیما و توجه همگان به نقش یافته‌های علمی در زندگی بشر به آنجا انجامید که حرف (S) نیز به نشانه کلمه Sciences (علوم) در عنوان سازمان گنجانده شود و (Uneco) به (Unesco) تبدیل شود.

طی این کنفرانس وظایف سازمان درچندین بند تعیین شد که خلاصه آن عبارت است از:

۱. تسهیل تبادل آزاد بین رهبران آموزشی، فرهنگی و علمی کشورها؛

۲. مبادله آزاد عقاید و اطلاعات بین مردم و متخصصان از طریق مدارس، دانشگاهها و سایر مؤسسات آموزشی و پژوهشی؛

۳. تدوین و توزیع برنامه‌های آموزشی و فرهنگی، متناسب با نیازهای کشورهای؛

همچنین بر ضرورت حفظ جنبه غیر دولتی سازمان تأکید شد.^۱

در سال ۱۹۴۵ میلادی، ۳۷ کشور اساسنامه یونسکو را امضا کردند. این اساسنامه بعداً در سال ۱۹۴۶ میلادی توسط بیست کشور دیگر امضا شد و بدین ترتیب این تعداد از اعضا نخستین بنیانگذاران سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد شدند. تا سال ۱۹۵۰ میلادی تعداد اعضای یونسکو به ۵۹ عضو رسید و در سال ۱۹۵۴ میلادی اتحاد جماهیر شوروی سابق به عنوان هفتمین عضو به این سازمان پیوست. بین سالهای ۱۹۶۰ و ۱۹۶۲ میلادی در پی فرایند استعمارزدایی ۲۴ کشور جدیدالتأسیس آفریقایی نیز به این سازمان پیوستند اما در سال ۱۹۸۴ میلادی یونسکو یکی از اعضای مهم خود یعنی ایالات متحده را که بر مدیریت و سیاستهای سازمان انتقاد داشت و تصمیم به خروج از آن را گرفت از دست داد. اندکی بعد انگلستان و سنگاپور نیز از سازمان کناره گیری کردند.

در اوایل سال ۱۹۹۰ میلادی فروپاشی بلوک شرق سبب ایجاد تحولات بیشتر شد و کرسی آلمان شرقی بر اثر اتحاد دو آلمان حذف گردید. اندکی بعد فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی سابق نیز سبب افزایش اعضا شد و ۱۲ عضو جدید بر اثر این فروپاشی به سازمان یونسکو پیوستند از جمله ارمنستان، آذربایجان، گرجستان، قزاقستان و قرقیزستان. اندکی بعد نوبت کشورهای یوگسلاوی سابق شد و کشورهایی نظیر بوسنی هرزگوین، اسلونی و کروزی به این سازمان ملحق شدند. از زمان تأسیس سازمان یونسکو ۱۰ عضو در فواصل زمانی مشخص از سازمان کناره گرفتند. به عنوان مثال آفریقای جنوبی در سال ۱۹۵۶ میلادی این سازمان را ترک کرد و در سال ۱۹۹۴ میلادی بعد از حذف نژاد پرستی دوباره بدان ملحق شد. تمام این ده کشور به جز سنگاپور دوباره به یونسکو پیوستند. انگلستان یک بار دیگر در سال ۱۹۹۷ میلادی عضو یونسکو شد. در اکتبر ۲۰۰۳ میلادی با برگشت ایالات متحده به یونسکو ترکیب اعضای آن به ۱۹۰ کشور عضو رسید.^۲ مقر این سازمان در پاریس پایتخت فرانسه است و دفترهایی در کشورهای مختلف دارد.^۳

کمیسیون ملی یونسکو: طبق ماده ۷ اساسنامه یونسکو برای ایجاد هماهنگی بین یونسکو و مؤسسات ذیربط، کشورهای عضو موظف به ایجاد کمیسیونهای ملی شدند. در حال حاضر ۱۹۰ کمیسیون ملی یونسکو وجود دارد که در مجموعه نظام ملل متحد بی نظیر است. در کمیسیونهای ملی متفکران، دانشگاهیان و شخصیتهای علمی فعالیت دارند و در تدوین، اجرا و ارزیابی برنامه‌های یونسکو مشارکت می‌کنند. کمیسیونهای ملی از طریق انتشار کتابها، اسناد یونسکو، برگزاری کنفرانسها و تشکیل نمایشگاه، دیدگاهها و برنامه‌های یونسکو را در کشور خود منعکس

می‌کنند. به علاوه نقش مشورتی نیز دارند و دولتهای متبوع خود را از برنامه های یونسکو مطلع می‌کنند و بدین ترتیب افکار و اندیشه های یونسکو را اشاعه می‌دهند.^۴

کمیته ملی حافظه جهانی در ایران: این کمیته یکی از کمیته‌های کمیسیون ملی یونسکو- ایران می‌باشد که دبیرخانه آن در سال ۱۳۸۴ در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران تشکیل شد. بر اساس دستورالعمل اجرایی کمیته ملی حافظه جهانی این کمیته پانزده عضو دارد که هشت نفر از اعضای آن حقوقی و نمایندگان صاحب نظر سازمان اسناد و کتابخانه ملی، سازمان صدا و سیما، سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، کتابخانه حضرت آیت الله مرعشی نجفی، کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، کتابخانه و مرکز اسناد دانشگاه تهران و کمیسیون ملی یونسکو می‌باشند و هفت نفر عضو حقیقی دارد که از صاحب‌نظران و متخصصان میراث مستند می‌باشند. ریاست کمیته با رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۸۴ شمسی با معرفی سه اثر به یونسکو برای نخستین بار در برنامه حافظه جهانی یونسکو شرکت کرد.

حافظه جهانی: حافظه جهانی حافظه جمعی مستند مردم دنیاست که معرف بخش بزرگی از میراث فرهنگی بشریت است. این حافظه نمودار تکامل اندیشه، اکتشاف و دست‌آوردهای جامعه بشری می‌باشد که میراث گذشتگان است، برای جامعه کنونی و آینده. قسمت عمده این حافظه در کتابخانه‌ها، آرشیوها، موزه‌ها و مکانهای دیگر در سرتاسر جهان قرار دارد که سهم بیشتری از آن در معرض خطر است. بخش عمده این میراث به دلیل جابه‌جایی عمدی یا تصادفی داراییها، کلکسیونها، تباهیگریهای ناشی از جنگ یا دیگر شرایط تاریخی پراکنده شده است.^۵

برنامه حافظه جهانی: یونسکو برنامه حافظه جهانی را در سال ۱۹۹۲ میلادی تاسیس نمود که انگیزه‌اش از تاسیس آن آگاهی روبه‌رشد نسبت به وضعیت وخیم حافظت از میراث مستند و دسترسی به آن در قسمتهای مختلف دنیا بود. جنگ و آشوبهای اجتماعی و کمبود سخت منابع، مشکلاتی را که قرن‌ها وجود داشت، بدتر کرده و مجموعه‌های مهمی در کل دنیا بر اثر تاراج و پراکندگی، داد و ستد غیرقانونی، خرابی، تعیین بودجه و حافظت

نادرست دچار سرنوشت‌های متفاوتی شده‌است بنابراین یونسکو وظیفه خود دانست تا برنامه حافظه جهانی را ایجاد کند.

بدین منظور در سال ۱۹۹۳ میلادی کمیته مشاوره بین‌المللی آی‌ای‌سی (IAC) در پالتاسک لهستان تشکیل جلسه داد. این کمیته طرحی ارائه داد که به موجب آن نقش یونسکو را به عنوان آگاه‌کننده دولتها، نهادها و سازمانهای بین‌المللی و ترویج شراکت در اجرای پروژه‌ها تایید و تاکید می‌نمود. تا کنون حدود ۴۵ کمیته ملی حافظه جهانی در دنیا تاسیس شده‌است. دفتر ثبت حافظه جهانی که قابل مشاهده‌ترین جنبه عمومی برنامه می‌باشد، در سال ۱۹۹۵ میلادی بنیانگذاری شد و از طریق توافقهایی که در گردهماییهای متوالی آی‌ای‌سی صورت می‌گرفت، رشد کرد.

نگرش برنامه حافظه جهانی آن است که میراث مستند جهان متعلق به همه است، بایستی به صورت کامل برای همگان محافظت و نگهداری شود و با توجه به آداب و رسوم فرهنگی و عملی بایستی بدون ممانعت در دسترس همیشگی همگان باشد.

در برنامه حافظه جهانی، میراث مستند به عنوان برنامه‌ای تعریف می‌شود که اقلام زیر را در برمی‌گیرد:

۱. قابل حرکت باشد؛

۲. متشکل از علایم، کدها، صداها یا تصاویر باشد؛

۳. قابل نگهداری باشد (زنده نباشد)؛

۴. قابل تکثیر باشد؛

۵. قابل ارائه باشد.

سند دو جزء دارد؛ محتوای اطلاعاتی و حاملی که بر آن قرا دارد که هر دو ممکن است از تنوع بالایی برخوردار باشد و به عنوان قسمتهایی از حافظه به یک میزان مهم باشد. برخی از حاملها به عنوان مثال به صورت زیر می‌باشد:

- حامله‌های متنی: حامله‌های متنی مثل دست‌نوشته‌ها، کتابها، روزنامه‌ها، پوسترها و غیره؛ محتوای متنی ممکن است با جوهر، مداد، نقاشی یا دیگر وسایل ثبت شده باشد. حامل ممکن است از جنس کاغذ، پلاستیک، پاپیروس، پوست حیوان، برگ نخل، پوست درخت، بافت پارچه و منسوجات یا وسایل دیگر باشد؛
- حامله‌های غیر متنی: حامله‌هایی مثل ترسیمها، تصاویر چاپی، نقشه‌ها و موسیقی در این گروه قرار می‌گیرد؛
- حامله‌های سمعی و بصری: این حاملها شامل فیلمها، دیسکها، نوارها و عکسها می‌باشد؛
- اسناد مجازی: اسنادی شامل آنچه در شبکه‌های اینترنتی قرار دارد.^۶

اهداف برنامه: این برنامه اهداف زیر را دنبال می‌کند:

- الف) تسهیل محافظت از میراث مستند دنیا با استفاده از مناسب‌ترین تکنیکها؛
- ب) کمک به دسترسی جهانی به میراث مکتوب: این گزینه شامل تشویق به تهیه کاتالوگها و کپیهای دیجیتالی، نشر و توزیع کتابها، لوحهای فشرده و دیگر محصولات می‌باشد؛
- ج) افزایش آگاهی جهانی نسبت به وجود و اهمیت جهانی میراث مستند: روشهای این افزایش آگاهی عبارت است از: توسعه دفاتر ثبت حافظه جهانی، رسانه‌ها و نشریات اطلاعاتی و تبلیغاتی.^۷

تدابیر کلیدی برنامه: پنج تدبیر کلیدی برای دستیابی به اهداف این برنامه در نظر گرفته شده است:

۱. شناسایی میراث مستند: این استراتژی مستلزم شناسایی میراث مستندی است که اهمیت جهانی دارد؛
۲. بالا بردن آگاهی: این برنامه تلاش می‌کند تا آگاهی جهانی را نسبت به اهمیت میراث مستند و نیاز برای حفاظت و فراهم‌آوری دسترسی بدان افزایش دهد. وسایلی که در این زمینه به کار برده خواهد شد عبارت است از: آموزش، بازاریابی و تبلیغات، پخش اطلاعات درباره روشهای محافظت و توسعه روابط با سازمانهای غیردولتی (NGOS)؛

۳. حفاظت: حفاظت به عنوان محرکی برای ارتقای سطح نگهداری از میراث مستند در نظر گرفته شده است، برنامه‌های حفاظت مربوط به میراثی است که قبلاً در فهرست ثبت حافظه جهانی وارد شده و هر جا که لازم باشد توسط یونسکو مورد حمایت قرار می‌گیرد؛

۴. دسترسی: در این تدبیر مؤسسات تشویق می‌شوند تا از تکنولوژی جدید برای افزایش دسترسی به میراث مستندی که مسئولیت آن را برعهده دارند، استفاده کنند؛

۵. ساختارها، وضعیت و ارتباطات: ساختار انجمنهای برنامه در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که به سرعت رشد و تکامل یافته است، به توسعه خود ادامه خواهد داد و هرچه دفتر ثبت بین‌المللی پیشرفت کند، دفاتر ثبت منطقه‌ای نیز توسعه پیدا خواهد کرد و ارتباط با سازمانهای غیردولتی و کمیسیونهای ملی مورد تشویق قرار می‌گیرد.^۸

مدیریت و ساختار برنامه: برنامه توسط ساختار کمیته سه سطحی (ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی) و یک دبیرخانه هدایت می‌شود و کمیته‌های زیر در آن فعالیت دارند:

کمیته مشاوره بین‌المللی (IAC): این کمیته عالی‌ترین مقام مشورتی با یونسکو درباره برنامه‌ریزی، اجرا و به کارگیری برنامه می‌باشد. آی‌ای‌سی شامل چهارده عضو می‌باشد که به دلیل صلاحیتشان در امر حفاظت از میراث مستند از سوی مدیر کل یونسکو انتخاب و منصوب می‌شوند. مدیر کل، اعضای کمیته مشاوره را هر دو سال یک بار در جاسه‌ای گرد هم می‌آورد. این کمیته پیشرفت برنامه جهانی را کنترل و تنظیم می‌کند، گزارشات کمیته‌های فرعی، کمیته‌های منطقه‌ای و دبیرخانه را مورد ملاحظه قرار می‌دهد و به ترتیب این ارگانها را در جریان وظایف و مسئولیتشان قرار می‌دهد. رهنمودهای کلی حافظه جهانی را اصلاح و به‌روز می‌کند و مسئول تایید، اضافه کردن یا حذف کردن از دفتر ثبت بین‌المللی حافظه جهانی می‌باشد. آی‌ای‌سی ساختارهای برنامه را به قصد به وجود آوردن چارچوب درست و منطقی برای رشد برنامه حافظه جهانی در آینده و رسیدن به سطح توصیه‌نامه یونسکو و نهایتاً رسیدن به کنوانسیون (اجلاس) یونسکو بررسی می‌کند.

عملکرد هر کمیته منطقه‌ای و کمیته فرعی در جلسات عادی مورد بررسی قرار می‌گیرد تا اطمینان حاصل شود که ساختارها در ارتباط با نیازهای فعلی حفظ می‌شود.

کمیته فرعی دفتر ثبت: این کمیته از یک رئیس که توسط آی‌ای‌سی و آژانس (Bureau) به این سمت منصوب می‌شود و اعضای منتخب که با توجه به حرفه تخصصیشان انتخاب می‌شوند، تشکیل شده است. این کمیته بر ارزیابی پیشنهادهای برای دفتر ثبت حافظه جهانی نظارت می‌کند و نظر خود را با دلیل درباره ثبت یا رد آنها در تمام گردهمایی‌های آی‌ای‌سی اعلام می‌کند، ضوابط انتخاب را توضیح می‌دهد و جهت ارزیابی پیشنهادهای با سازمانهای غیردولتی و دیگر نهادها مرتبط می‌باشد.

آی‌ای‌سی هر دو سال یک بار جلسه عادی دارد. نهادهای فرعی و کمکی آن و کمیته‌های ملی و منطقه‌ای هر وقت که نیاز باشد، برای مدیریت و اداره فعالیت‌هایشان جلسه تشکیل می‌دهند. آنها ممکن است، به صورت مجازی (الکترونیکی) یا به صورت حضوری جلسه داشته باشند. هر چند وقت یک بار برنامه برای پیشبرد اهدافش، کنفرانسهای منطقه‌ای یا بین‌المللی، گردهمایی متخصصان یا مسئولان کمیته ملی یا گردهمایی‌های دیگری را تشکیل می‌دهد.^۹

دفاتر ثبت حافظه جهانی: در این برنامه سه نوع دفتر ثبت در نظر گرفته شده است؛ بین‌المللی، منطقه‌ای و ملی. همه دفاتر ثبت شامل فهرست مطالبی است که از اهمیت جهانی برخوردار می‌باشد و یک اثر ممکن است در بیش از یک دفتر ثبت وجود داشته باشد.

دفتر ثبت بین‌المللی شامل فهرست کل میراث مستندی می‌شود که کلیه معیارهای انتخاب را دارد و توسط آی‌ای‌سی انتخاب می‌شود و مدیر کل یونسکو آن را تایید کرده است. این فهرست نویسی به‌روز می‌باشد و توسط دبیرخانه تحت عنوان دفتر ثبت حافظه جهانی منتشر می‌شود؛

دفتر ثبت منطقه‌ای، میراث مستندی را فهرست می‌کند که توسط همه کمیته‌های کشورهای آن منطقه حافظه جهانی تایید شده است. این فهرست نویسی به‌روز می‌باشد و توسط کمیته منطقه‌ای تحت عنوان دفتر ثبت

منطقه‌ای حافظه جهانی منتشر می‌شود. دفاتر ثبت منطقه‌ای ممکن است ماهیتا متفاوت باشد مثلاً ممکن است صورتی از همکاری بین دفاتر ثبت ملی باشد یا ممکن است شامل میراث مستندی باشد که تاثیر منطقه‌ای دارد اما این میراث در دفاتر ثبت ملی وجود نداشته‌باشد؛

دفتر ثبت ملی، میراث مستند ملت را فهرست می‌کند که توسط کمیته ملی حافظه جهانی (و در کشورهایی که کمیته ملی وجود ندارد، توسط کمیسیون ملی یونسکو) تایید می‌شود. این دفاتر به دولتها و سازمانها کمک می‌کند تا از کل میراث مستند نگهداری شده توسط انواع مختلف سازمانها و افراد خصوصی آگاه شوند و آنها را از اقدامات انجام گرفته جهت حفاظت از میراث به خطر افتاده ملت مطمئن می‌کند.

مراحل ثبت اثر پیشنهاد شده در فهرست حافظه جهانی: هر اثر پیشنهاد شده، به کمیته ملی حافظه جهانی تحویل داده می‌شود و پس از آن به واسطه کمیسیون ملی یونسکو به دبیرخانه یونسکو ارائه می‌شود، دبیرخانه وقتی آن را دریافت می‌کند:

الف) پیشنهاد را ثبت می‌کند، پیشنهاددهنده را از دریافت آن مطمئن می‌کند و برگ پیشنهاد و سند ضمیمه را از پیشنهاددهنده درخواست می‌کند. فرایند و پردازش شروع نمی‌گردد تا زمانی که تمام اطلاعات ارائه شده کامل شود؛

ب) پیشنهاد به صورت کامل به کمیته فرعی دفتر ثبت فرستاده می‌شود تا مورد ارزیابی قرار گیرد؛

ج) صلاحیتهای کمیته فرعی دفتر ثبت حداقل یک ماه قبل از گردهمایی دو سالانه به آی‌ای‌سی ارائه می‌شود؛

د) کمیته‌های ملی و منطقه‌ای از تصمیم آی‌ای‌سی (IAC) آگاه می‌شوند (البته این جواب تا زمانی که اثر توسط مدیر کل تاییدنشود، رسمی نیست) و پس از تایید مدیر کل، اثر در دفتر ثبت حافظه جهانی به ثبت می‌رسد.

دبیرخانه، پردازش پیشنهادات را برای دفتر ثبت بین‌المللی مدیریت می‌کند، هر جا لازم باشد از پیشنهاددهندگان اطلاعات بیشتری درخواست می‌کند، به پرسشها پاسخ می‌دهد، موعد مقرری را برای پذیرش پیشنهادات تعیین می‌کند یا قید و شرطی برای به موقع انجام دادن پیشنهادهای در حال انجام قرار می‌دهد. کمیته فرعی دفتر ثبت بر ارزیابی پیشنهادهای نظارت دارد. این نظارت از طریق بررسی کامل هر پیشنهاد و با ارائه توصیه نامه مستند به آی‌ای‌سی که آیا پیشنهاد به دفتر ثبت اضافه‌شود یا نه صورت می‌گیرد. کمیته فرعی جهت نظرخواهی درباره آثار، نهادهای تخصصی و سازمانهای غیردولتی حرفه‌ای را دعوت می‌کند. در مرحله نخست این نهادها عبارتند از فدراسیون بین‌المللی انجمنهای کتابخانه‌ای (IFLA)، انجمن بین‌المللی آرشیوها (ICA)، انجمن هماهنگ‌کننده انجمنهای آرشیو سمعی و بصری (CCAAA) و انجمن بین‌المللی موزه‌ها (ICOM). این ارگانها ممکن است کارها را به یکی از اعضا یا بیشتر محول کنند.

در هنگام ارائه صلاحدید، از سازمانهای غیردولتی خواسته می‌شود تا درباره اینکه آیا پیشنهاد از ضوابط انتخاب برخوردار است یا نه نظر بدهند، همچنین از آنها خواسته می‌شود تا مسایل مدیریتی یا قانونی لازم را قبل از اتمام توصیه‌نامه به آی‌ای‌سی مشخص کنند. این کمیته، توصیه سازمان غیردولتی و هر توصیه دیگری را که به دنبال آن باشد برای ارزیابی در نظر می‌گیرد.

پاک کردن از دفتر ثبت: میراث مستند در مواردی که آسیب‌دیده باشد یا درباره یکپارچگی آن تردید ایجادشود، به گونه‌ای که دیگر دارای ضوابط انتخاب هنگام ثبت نباشد ممکن است از دفتر ثبت پاک شود. همچنین اگر اطلاعات جدید موجب ارزیابی مجدد ثبت باشد و ناشایست بودن آن ثابت شود، از دفتر ثبت حذف می‌شود. این فرایند توسط هر فرد یا سازمان (شامل خود IAC) امکان دارد، انجام‌شود و با ارائه دلایل تردید درباره اثر به دبیرخانه آغاز می‌شود و برای بررسی و گزارش موضوع به کمیته فرعی دفتر ثبت ارجاع می‌شود. اگر دلیل و مدرکی برای نگرانی وجود داشته باشد، دبیرخانه با پیشنهاددهنده اصلی تماس می‌گیرد (یا اگر امکان تماس نباشد، با ارگان مناسب دیگری تماس برقرار می‌کند) تا قضیه را توضیح دهد. کمیته فرعی این توضیح و همه داده‌های اضافی دیگر را که تا آن زمان جمع‌آوری شده، ارزیابی می‌کند و برای حذف یا ابقا یا

هر عمل سازنده دیگر به آی‌ای‌سی ارائه می‌دهد. اگر آی‌ای‌سی تصمیم به حذف آن بگیرد ارگانهای نظردهنده مطلع می‌شوند.^{۱۰}

آثار ثبت شده در حافظه جهانی: هر دو سال یک بار هر کشور می‌تواند دو اثر برای ثبت در حافظه جهانی به یونسکو پیشنهاد دهد. آثاری که از هر کشور یا سازمان بین‌المللی از ابتدا تاکنون در فهرست حافظه جهانی به ثبت رسیده به تفکیک دوره به صورت زیر می‌باشد:

سال ۱۹۹۷

آرژانتین: مدارک نایب‌السلطنه ریو دو پلاتا^{۱۱}؛

آفریقای جنوبی: مجموعه بلیک^{۱۲}؛

اتریش:

۱. Dioscurides وین؛

۲. سند نهایی کنگره وین (۱۹۹۷).

اتیوپی: گنجینه هایی از آرشیو و کتابخانه ملی؛

ارمنستان: نسخه خطی کهن انستیتو Mashtots matenadaran؛

ازبکستان:

۱. قرآن مقدس مصحف عثمان؛

۲. مجموعه موسسه شرق شناسی البیرونی^{۱۳}.

اسلواکی:

۱. نسخ خطی تذهیب شده از کتابخانه چپتر هاوس در براتیسلاوا^{۱۴}؛

۲. مجموعه نسخ خطی اسلامی بسجیک^{۱۵}.

بنین: آرشیوهای استعماری؛

تانزانیا: اسناد آلمانی آرشیو ملی؛

ترینیداد و توباگو: مجموعه درک والکوت^{۱۶}؛

جمهوری کره:

۱. نسخه خطی هانمین چانگوم^{۱۷}؛

۲. تاریخچه سلسله چوسون^{۱۸}.

چین: آرشیو صوتی موسیقی سنتی؛

دانمارک:

۱. آرشیو شرکتهای خارجی تجاری دانمارک؛

۲. مجموعه لین^{۱۹}؛

۳. دست نوشته ها و مکاتبات هانس کریستین اندرسون^{۲۰}؛

۴. آرشیو سورن کیرکه گارد^{۲۱}.

زلاندنو:

۱. معاهده وایتانگی^{۲۲}؛

۲. دادخواست حق رای زنان در سال ۱۸۹۳.

سنگال: آفریقای غربی فرانسه^{۲۳}؛

فدراسیون روسیه:

۱. انجیل (زندگی نامه عیسی مسیح) کیتروو^{۲۴}؛

۲. انتشارات اسلاوی از نسخ کریلیک^{۲۵} قرن ۱۵؛

۳. نقشه های امپراطوری روسیه و مجموعه های آن از قرن ۱۸؛

۴. پوسترهای روسی از اواخر قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰.

فنلاند: مجموعه ای ای نوردنسکیولد^{۲۶}؛

مصر: یادواره کانال سوئز؛

مکزیک:

۱. مجموعه نسخ خطی مکزیکی؛

۲. نسخ خطی از Oaxaca؛

۳. نسخ خطی از Techaloyan از Cuajimalpaz.

موريس: اسناد مربوط به اشغال موريس توسط فرانسه؛
ونزوئلا:

۱. مجموعه عكسهای آمريكای لاتين در قرن ۱۹؛

Escritos del liberator. ۲

هند: مجموعه نسخ خطی پزشکی I.A.S. Tamil.

سال ۱۹۹۹

آلمان: نخستین برنامه های ضبط شده سنتهای موسیقایی جهان (۱۸۹۳-۱۹۵۲) در آرشیو صوتی برلین؛

اتریش: مجموعه های تاریخی (۱۸۹۹-۱۹۵۰)؛

پاکستان: اسناد مربوط به Jinnah (قائد اعظم)؛

ترینیداد و توباگو: مجموعه اریک ویلیامز^{۲۷}؛

چین: اسناد سلسله بزرگ کینگ^{۲۸}؛

فیلیپین: کتبه شناسان فیلیپین (هانونو بوئید تاگبانوآ و پالوان)^{۲۹}؛

لهستان:

۱. شاهکار نیکلاس کوپرنیک «De revolutionibus librisix»؛

۲. آرشیو محله کلیمیهای ورشو (اسناد امانوئل رینگل بلوم^{۳۰})؛

۲. شاهکار فردریک شوپن^{۳۱}.

سال ۲۰۰۱

آلمان:

۱. سمفونی شماره ۹ لودویگ ون بتهون^{۳۲} ، d-minor ، اپوس ۱۲۵؛

۲. منزلت ادبی گوته؛

۳. انجیل ۴۲ خطی گوتنبرگ؛

۴. متروپولیس^{۳۳}.

اتریش:

۱. پاپيروس erzherzog rainer

۲. مجموعه شوپرت^{۳۴} در کتابخانه شهر وین.

استرالیا:

۱. یادداشتهای سفر جیمز کوک^{۳۵}؛

۲. نسخ خطی مربوط به mabo.

بلژیک: آرشیو کاری plantiniana

ترکیه:

۱. الواح خط میخی Hittite از Bogazkoy؛

۲. نسخ خطی رصدخانه و موسسه تحقیقات زمین لرزه Kandilli.

جمهوری کره:

۱. سونگجنونگون ایلگی^{۳۶}، خاطرات منشی دربار؛

۲. بولجو جیکجی سیمچه یوجنول^{۳۷} (جلد دوم)، گزیده ای از آموزه های راهبان بزرگ بودا، ذن.

فدراسیون روسیه: مجموعه تاریخی (۱۸۸۹-۱۹۵۵) از آرشیو سمعی سنت پترزبورگ؛

لاتویا: قفسه آهنگهای ملی؛

مالزی:

۱. مکاتبات پادشاه فقید کده^{۳۸} (۱۸۸۲-۱۹۴۳)؛

۲. حکایت هانگ توا^{۳۹}؛

۳. سجارا ملایو^{۴۰} (تاریخ مالزی).

مجارستان: حق امتیاز کاربرد «راديو اسکوپ» (تشعشع سنجی) کالمن تیهانیس^{۴۱} در ۱۹۲۶؛

نروژ:

۱. آرشیو بیماری جزام برگن^{۴۲}؛

۲. هنریک ایسن^{۴۳}: خانه عروسکی

سال ۲۰۰۳

آفریقای جنوبی: آرشیو شرکت هلند و هند شرقی؛

آلمان: نسخ خطی مذهب از دوران اوتونیا که در صومعه Reichenau (دریاچه کانستنس^{۴۴}) خلق شده است؛

اتریش: اطلس بلائو-ون درهم^{۴۵} از کتابخانه ملی اتریش؛

اندونزی: آرشیو شرکت هلند و هند شرقی؛

اوروگوئه: مجموعه اصلی آثار صوتی و الکترونیکی کارلوس گاردل^{۴۶} ۱۹۱۳-۱۹۳۵؛

بارابادوس: میراث مستند افراد به بردگی گرفته شده کارائیبی؛

برزیل: مجموعه امپراطور: عکسهای خارجی و برزیلی از قرن ۱۹؛

تاجیکستان: نسخه خطی کلیات عبید زاکانی و غزلیات حافظ شیرازی (قرن چهاردهم)؛

تانزانیا: مجموعه کتب و نسخ خطی عربی؛

تایلند: کتیبه پادشاه رام خامهانگ^{۴۷}؛

ترکیه: آثار ابن سینا در کتابخانه نسخ خطی سلیمانیه؛

چین: نسخ خطی آثار کهن ناکسی دونگبا^{۴۸}؛

سريلانكا: آرشیو شرکت هلند و هند شرقی؛

شیلی:

۱. آرشیو حقوق بشر شیلی؛

۲. انجمن عیسی آمریکا.

صربستان: آرشیو نیکولاس تسلا^{۴۹}؛

عربستان سعودی: قدیمی ترین کتیبه اسلامی (کوفی)؛

فرانسه: بیانیه حقوق بشر و شهروند (۱۷۸۹-۱۷۹۱)؛

فیلیپین: مواد سمعی مربوط به پخش رادیویی انقلاب مردم فیلیپین؛

قزاقستان: مجموعه نسخ خطی خواجه احمد یساوی؛

لوکزامبورگ: خانواده آدم؛

لهستان:

۱. معاهده جامع ورشو؛

۲. بیست و یک درخواست، Gdansk، اوت ۱۹۸۰. پیدایش اتحادیه تجارت مشترک جنبشهای عظیم

اجتماعی.

مکزیک: فیلم Los olvidados؛

هلند:

۱. کتابخانه Ets haim؛

۲. آرشیو شرکت هلند و هند شرقی.

هند: آرشیو شرکت هلند و هند شرقی؛

سال ۲۰۰۵

آذربایجان: نسخ خطی قرون وسطی در زمینه پزشکی و داروسازی؛

آلبانی: نسخه خطی Purpureus Beratinus؛

آلمان:

۱. داستانهای خانوادگی و کودکان؛

۲. نقشه جهان با نام **Universalis cosmographia secundum Ptholomaei traditionem et Americi**

Vespucii aliorumque Lustrationes؛

۳. مجموعه کتابخانه کورونینانا^{۵۰}.

آمریکا: نخستین نقشه جهان که نام آمریکا در آن آورده شده مربوط به اواخر قرن ۱۵ و اوایل قرن ۱۶ برگرفته

از اطلاعات سفرهای اسپانیاییها و پرتغالیها؛

اتریش:

۱. مجموعه Brahms؛

۲. مجموعه طراحیهای معماری گوتیک؛

۳. مجموعه کتابخانه کورونینا.

انگلستان: نبرد Somme؛

اوکراین: مجموعه موسیقایی فولکلور (ملی) یهودیان ۱۹۱۲-۱۹۴۷؛

ایتالیا:

۱. کتابخانه Malatesta novello؛

۲. مجموعه کتابخانه کورونینا.

بلژیک: مجموعه کتابخانه کورونینا؛

پرتغال: نامه از Pero Vaz de Caminha؛

ترینیداد و توباگو: مجموعه C.L.R James؛

چین: فهرست طلائی افراد برگزیده شده در امپراطوری سلسله کینگ؛

سوئد:

۱. آرشیو استرید لیندگرن⁵¹؛

۲. آرشیو امانوئل سوئیدنبرگ⁵².

صربستان: انجیل میروسلاو⁵³ - نسخ خطی از ۱۱۸۰؛

فرانسه:

۱. درخواست ۱۸ ژوئن ۱۹۴۰؛

۲. فیلمهای لومیر^{۵۴} (۲۰۰۵)؛

۳. عرضه سیستم دهدهی متریک ۱۷۹۰-۱۸۳۷؛

۴. مجموعه کتابخانه کورونینا.

قزاقستان: اسناد سمعی و بصری جنبش بین‌المللی ضد هسته‌ای نوادا-سمپا لاتینسک^{۵۵}؛

کلمبیا: آرشیو Negros y Esclavos درباره تجارت برده‌های افریقایی؛

کوبا: هواداران خوزه مارتی پرز^{۵۶}؛

لبنان:

۱. ستون یادبود (یادمان) نهر الکلب^{۵۷}، کوه لبنان؛

۲. الفبای فنیقی.

مجارستان: مجموعه کتابخانه کورونینا؛

مصر: اسناد سلاطین و شاهزادگان؛

مکزیک: کتابخانه Palafoxiana؛

نامیبیا: یادداشتهای هندریک ویتبویی^{۵۸}؛

نروژ: سفر روالد آموندسن^{۵۹} به قطب جنوب (۱۹۱۰-۱۹۱۲)؛

هند: نسخ خطی سایوا^{۶۰} در پانديچری^{۶۱}؛

سال ۲۰۰۷

آرژانتین: میراث مستند حقوق بشر ۱۹۷۶-۱۹۸۳ - آرشیوی برای حقیقت، عدالت و یادبود ستیز علیه تروریسم

دولتی؛

آفریقا: مجموعه کریستوفر اوکیگبو^{۶۲}؛

آفریقای جنوبی:

۱. پرونده دادگاه جنایی به شماره ۲۵۳/۱۹۶۳ (وضعیت نلسون ماندلا^{۶۳} و دیگران)؛

۲. مجموعه آرشیو زنده مبارزه برای آزادی.

آلمان: نامه های مربوط به Gottfried Wilhelm Leibniz که به او یا توسط او نگاشته شده است و در مجموعه

اوراق خطی Gottfried Wilhelm Leibniz موجود بوده است؛

آمریکا: فیلم فانتزی موزیکال جادوگر شهر اوز^{۶۴} (ویکتور فلمینگ ۱۹۳۹)، محصول مترو گلدن مایر^{۶۵}؛

آمریکای لاتین: موسیقی مستعمراتی امریکایی: نمونه‌ای از مستند غنی آن؛

اتریش: نقشه peutingeriana؛

اسپانیا: پیمان نامه Tordesillas؛

استرالیا:

۱. داستان Kelly gang (فیلم) (۱۹۰۶)؛

۲. اسناد مجرمان استرالیا.

اسلواکی: نقشه‌ها و طرحهای حفاری طراحی شده در مجلس - دفتر کنت در Banska Stiavnica؛

اسلونی: نسخه خطی Suprasliensis؛

انگلستان: نقشه جهان Hereford؛

ایران:

۱. شاهنامه بایسنقری؛

۲. وقف نامه ربع رشیدی نسخه خطی قرن سیزدهم؛

بولیوی: موسیقی مستعمراتی امریکایی: نمونه‌ای از مستند غنی آن؛

پرتغال:

۱. مجموعه نسخ خطی درباره اکتشافات پرتغالی؛

۲. پیمان نامه تردسیلاس^{۶۶}.

پرو: موسیقی مستعمراتی امریکایی: نمونه‌ای از مستند غنی آن؛

جمهوری چک:

۱. مجموعه نسخ خطی قرون وسطایی دوران اصلاحات چک؛

۲. مجموعه نشریات مهاجران روسی، اوکراینی و بلاروسی ۱۹۱۸-۱۹۴۵.

جمهوری کره:

۱. گراور چوبی تریپتیکا کرینا^{۶۷} و کتب مقدس مختلف بودایی؛

۲. اویگوه^{۶۸}: پروتکل‌های سلطنتی سلسله جوسئون^{۶۹}.

چین: آرشیوهای یانگشی لی^{۷۰} از سلسله کینگ؛

دانمارک:

۱. گاه شمار El primer nueva Cronica y Buen Gobierno؛

۲. مجموعه صوتی.

سوئد:

۱. آرشیو انیگمار برگمان^{۷۱}؛

۲. آرشیو خانواده آلفرد نوبل^{۷۲}.

فدراسیون روسیه: نسخه خطی Suprasliensis؛

فرانسه: فرشینه (سوزن دوزی Bayeux؛

فیلیپین: مجموعه خوزه ماسدا^{۷۳}؛

کانادا:

۱. اسناد آرشیوی شرکت هودسون بی^{۷۴}؛

۲. مجموعه مدرسه الهیات کبک ۱۶۲۳-۱۸۰۰ (قرون ۱۷ تا ۱۹).

کلمبیا: موسیقی مستعمراتی آمریکایی: نمونه‌ای از مستند غنی آن؛

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ: اسناد زندانیان بین‌المللی اداره جنگ ۱۹۱۴-۱۹۲۳.

لهستان:

۱. آرشیو کمیسیون ملی آموزش؛

۲. نسخه خطی Suprasliensis.

مجارستان: نقشه مجارستان؛

مصر: نسخ خطی مصور و تذهیب شده فارسی؛

مکزیک:

۱. موسیقی مستعمراتی آمریکایی: نمونه‌ای از مستند غنی آن؛

۲. مجموعه زبانهای بومی.

نیکاراگوئه: آرشیو فعالیت‌های سوادآموزی ملی؛

ونزوئلا: کلمبیا^{۷۵}: آرشیو ژنرال فرانسیسکو میراندا^{۷۶}؛

هند: ریگ ودا^{۷۷، ۷۸}.

1. www.iranculture.org/nahad/unesco/unesco.php
2. www.iranculture.org/nahad/unesco/unesco.ph
3. fa.wikipedia.org/wiki/
4. 31kwww.iranculture.org/nahad/unesco/unesco3.php

۵. ری ادموندسان. حافظه جهانی: رهنمودهای کلی، پاریس: یونسکو، ۲۰۰۲

۶. همان منبع

۷. همان منبع

۸. همان منبع

۹. همان منبع

۱۰. همان منبع

11. Rio de Plata
12. Bleek
13. Al-Biruni
14. Bratislava
15. Basagic
16. Derek Walcott
17. Hunmin Chongum
18. Choson
19. Linné
20. Hans Christian Andersen
21. Søren Kierkegaard
22. Waitangi
23. AOF
24. Khitrovo Gospel
25. Cyrillic
26. A.E. Nordenskiöld
27. Eric Williams
28. Qing
29. Hanunoo, Buid, Tagbanua and Pala'wan
30. Emanuel Ringelblum
31. Fryderyk Chopin
32. Ludwig van Beethoven
33. Metropolis
34. Schubert
35. James Cook
36. Seungjeongwon Ilgi
37. Buljo jikji simche yojeol
38. Kedah
39. Hang Tuah
40. Sejarah Melayu
41. Kalman Tihanyi's
42. Bergen
43. Henrick Ibsen
44. Constance
45. Blaeu-Van der Hem
46. Carlos Gardel

47. Ram Khamhaeng
48. Naxi Dongba
49. Nikola TESLA
50. Corviniana
51. Astrid Lindgren
52. Emanuel Swedenborg
53. Miroslav Gospel
54. Lumière
55. Nevada-Semipalatinsk
56. José Martí Pérez
57. Nahr el-Kalb
58. Hendrik Witbooi
59. Roald Amundsen's
60. Saiva
61. Pondicherr
62. Christopher Okigbo
63. Mandela
64. Oz
65. Metro-Goldwyn-Mayer
66. Tordesillas
67. Tripitaka Koreana
68. Uigwe
69. Joseon
70. Yangshi Lei
71. Ingmar Bergman
72. Alfred Nobel
73. José Maceda
74. Hudson's Bay
75. Colombeia
76. Francisco de Miranda
- Rigveda77.
78. http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-RL_ID=1678&URL_DO=DO_TO